

Luukkala Kaisu, Salmela Camilla

KOTIHOITO IKÄÄNTYVÄN ARJESSA

**Esite Kokkolan kaupungin kotihoidon palveluista
ikääntyneille**

Opinnäytetyö

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma

Toukokuu 2015

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Kokkola-Pietarsaaren yksikkö	Aika Toukokuu 2015	Tekijä/tekijät Luukkala Kaisa Salmela Camilla
Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma		
Työn nimi KOTIHOITO IKÄÄNTYVÄN ARJESSA Esite Kokkolan kaupungin kotihoidon palveluista ikääntyneille		
Työn ohjaaja Honkonen Teija		Sivumäärä 26 + 8
Työelämäohjaaja Saarinen Hanna		
<p>Opinnäytetyön aihe tuli työelämän toiveesta tehdä vanhuspalveluesite. Aihe sellaisenaan oli erittäin laaja, joten valitsimme esitteen kohderyhmäksi ikääntyneet. Kokkolan kaupungilla oli jo olemassa kotihoidon esite, mutta se ei vastannut enää tämän hetken palveluntarjontaa.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Kokkolan kaupungille ikääntyneiden uudistettu kotihoidon palveluesite. Tavoitteena oli, että ikääntyneet ja heidän omaisensa saavat tietoa kotihoidon palveluista sekä uudistetun esitteen avulla he osaisivat hakea tarvitsemiaan palveluita.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuus koostui kotihoidosta. Kuvassimme sitä, miten kotihoito näkyy ikääntyneen arjessa, millaista kotihoito on ollut ennen ja mitä se on nyt. Teoriaosuudessa käsitelimme myös ikääntyneen terveyttä ja hyvinvointia, millaisia muutoksia kehossa tapahtuu ikääntymisen myötä. Opinnäytetyö toteutettiin viiden eri vaiheen kautta esitteeksi. Ensimmäisen vaihe oli kehittämistarpeen tunnistaminen. Sen jälkeen alkoi ideointivaihe, esitteen luonnosteluvaihe, kehittäminen sekä viimeisenä esitteen viimeistely.</p> <p>Saimme esitteeseen sisältöön liittyviä toiveita sekä ideoita Kokkolan vanhuslautakunnalta, kaupungin yhdyshenkilöltä sekä kotihoidon palvelupäälliköltä. Esite liitettiin sähköiseksi versioksi internetiin Kokkolan kaupungin kotisivuille, josta sen voi kuka tahansa lukea ja halutessaan tulostaa itselle. Valmis esite on saatavana myös ruotsinkielisenä Kokkolan kaupungin toimesta.</p>		
Asiasanat Ikääntyneet, kotihoito, tuotekehittelyprojekti		

ABSTRACT

Unit CENTRIA UNIVERSITY OF APPLIES SCIENCES Kokkola-pietarsaari	Date May 2015	Author/s Luukkala Kaisu Salmela Camilla
Degree programme Nursing Degree Program		
Name of thesis HOME CARE IN THE ELDERLY PERSON'S EVERYDAY LIFE A brochure about the home care services provided by Kokkola for the elderly		
Instructor Honkonen Teija		Pages 26 + 8
Supervisor Saarinen Hanna		
<p>The topic of the Thesis came from the wish of the work life to make a brochure on the elderly people's services. The topic itself was really wide, so we chose as the target group of the brochure the older people. City of Kokkola had already the brochure on the home care, but it did not correspond to the recent supply of the services.</p> <p>The main goal of the Thesis was to provide the reformed service brochure for older peoples' home care in the city of Kokkola. The goal was that the older people and their relatives can get the information of services of the home care and also with the help of the reformed brochure they would be able to find the services they need.</p> <p>The theory part of the Thesis contained home care. We describe how the home care is shown in the everyday life of the older people. What the home care has been in the past and what it is like today. In the theory part we also dealt with the health and the welfare of the older people and what kind of changes happen during the aging. The thesis was developed through five different phases into the brochure. First phase was to recognize the need of development. After that started the brainstorming, the crafting of the brochure, development phase and finally the finishing of the brochure.</p> <p>We got the wishes and the ideas for the content of the brochure from the senior citizen board of the City of Kokkola, contact person of the City of Kokkola and the Service Manager of the homecare. The brochure has the online version attached to the homepage of the City of Kokkola, where anyone can read it and print it if wanted. The finished brochure is available also in Swedish by the City of Kokkola.</p>		
Key words Older people, homecare, product development project		

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KOTIHOITO MUKANA IKÄÄNTYNEEN ARJESSA	2
2.1 Kotihoito ja kodin merkitys ikääntyneelle	3
2.2 Ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen	4
2.3 Ennusteet ikääntyvien määrästä	6
3 KOTIHOIDON HISTORIA	8
3.1 Kotihoidon palvelut ikääntyneille	8
3.2 Kokkolan kotihoito ikääntyneen arjessa	9
4 IKÄÄNTYNEIDEN KOTIHOIDON PALVELUESITTEEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	12
5 KOTIHOIDON PALVELUESITTEEN TOTEUTTAMINEN	13
5.1 Yleistä tuotekehittelyprojektista	13
5.2 Projektiorganisaatio	15
6 TUOTEKEHITTELYPROJEKTIN VAIHEET	16
6.1 Ongelmien ja kehittämistarpeiden tunnistaminen	16
6.2 Ideointi- ja luonnosteluvaihe	17
6.3 Tuotteen kehittelyvaihe	18
6.4 Viimeistelyvaihe	19
7 PROJEKTIN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	21
8 POHDINTA SEKÄ PROJEKTIN ARVIOINTI	22
LÄHTEET	25
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1 Ikääntyneiden määrä palveluiden käyttäjinä vuonna 2013	2

1 JOHDANTO

Suomessa vanhuspalvelulaki on tullut voimaan 1.7.2013. Lain tarkoituksena on auttaa ikääntyneitä selviytymään itsenäisesti päivittäisistä toiminnoista sekä tukea heidän terveyttään ja hyvinvointiaan. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980.) Lain lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut vuodesta 2013 alkaen uuden laatusuosituksen koskien hyvän ikääntymisen turvaamista sekä palveluiden parantamista. Suosituksen tavoitteena on, että ikääntyvillä olisi terve ja toimintakykyinen vanhuus. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

Suurin osa ikääntyneistä haluaa asua omassa kodissaan, jonka on itse valinnut eläkepäiville. Esteettömyys asunnoissa ja ympäristössä korostuu, jotta välttyttäisiin turhilta tapaturmilta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.) Kokkolassa ikääntyneiden kotona asumista tuetaan erilaisin palveluin. Omaishoidon tuen, erilaisten tukipalveluiden sekä kotihoidon avulla pyritään järjestämään ikääntyneille toimiva arki omassa kodissaan. Tukipalveluiden avulla ikääntyneille annetaan mahdollisuus ylläpitää sosiaalisia suhteita. (Kokkolan kaupunki 2014.)

Opinnäytetyön aihe tuli työelämän toiveesta tehdä vanhuspalveluesite. Paneuduttuamme paremmin asiaan huomasimme, että aihe oli erittäin laaja. Keskusteltuamme työelämäohjaajan kanssa aiheesta sekä kohderyhmästä, päädyimme rajaamaan aiheen ikääntyneiden kotihoidon esitteeseen. Ajattelimme, että kohderyhmänä ikääntyneet hyötyisivät esitteestä enemmän kuin nuoret perheet, joille tiedonhaku muuta kautta voi olla paljon yksinkertaisempaa. Esitteeseen lisätään pieni tietopaketti eri tukipalveluista. Näin myös yhtenäistetään kotihoidon sekä palveluohjauksen toimintaa. Esite tehdään Word-ohjelmalla ja liitetään Kokkolan kaupungin internet sivuille, jolloin se on kaikkien saatavilla.

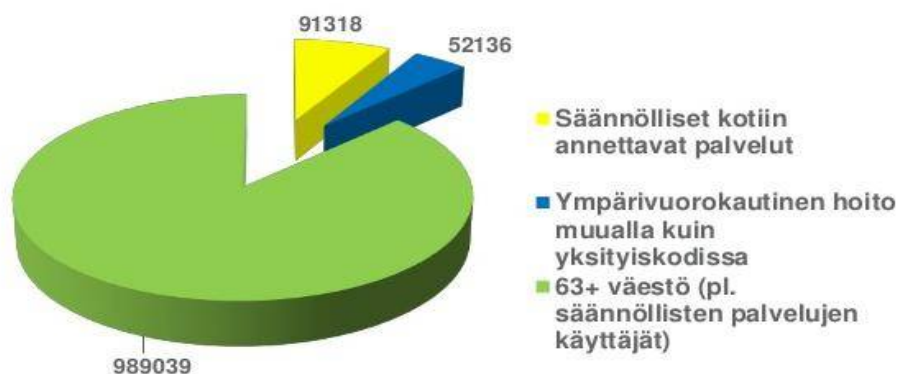
Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa Kokkolan kaupungin ikääntyneiden kotihoidon palveluesite vastaamaan tämän hetken palveluntarjontaa. Valmiin esitteen tavoitteena on ikääntyneiden ja heidän omaistensa tiedon lisääminen saatavilla olevista kotihoidon palveluista.

2 KOTIHOITO MUKANA IKÄÄNTYNEEN ARJESSA

Laadukkaat kotihoidon palvelut mahdollistavat ikääntyneiden kotona asumisen pidempään edistään hyvää ja turvallista elämää. Kotihoidon palvelut tarkoittavat sosiaalihuoltolain (1982/710 20–21§) mukaisia kotipalveluita sekä terveydenhuoltolain (2010/1326 3–13§, 20§, 25§) mukaisia kotisairaanhoidon palveluita. Näiden sekä kansanterveyslain suositukset sekä säädökset ovat tärkeimpiä kotihoitoa ohjaavia lakeja. (Ikonen 2007, 2013.)

Kotihoito on ikääntyvälle ensisijainen hoitomuoto tukipalveluiden turvin. Ohjauksella, neuvonnalla, kuntouttavalla työotteella sekä toteutetulla hoidolla on tarkoituksena antaa kotihoidon asiakkaille omassa kodissaan tarvitsemansa hoito ja huolenpito. Selkeä hoitosuunnitelma ja yhteiset tavoitteet ikääntyvän hoidossa helpottavat kuntouttavan työotteen toteutumista. Työote vaatii henkilökunnalta kärsivällisyyttä sekä aikaa. Hyvä työilmapiiri sekä toimintaympäristö edistävät kuntouttavan työotteen toteutumista. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2012, 3, 8; Håkans 2011.)

Kuviossa 1 on havainnollistettu ikääntyneen väestön palveluiden käyttö Suomessa vuonna 2013 (KUVIO 1). Suurin ryhmä, noin 140 000 ikääntynyttä käytti palveluita säännöllisesti. Säännöllisiä palveluita saaneita ikääntyneitä oli toiseksi suurin joukko, noin 90 000. Säännöllisiä palveluita on muun muassa omaishoidontuki tai kotihoito. Tehostetussa palveluasumisessa, terveyskeskuksen pitkäaikaishoidossa tai vanhainkodissa hoitoa ja huolenpitoa sai noin 50 000 ikääntynyttä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

KUVIO 1. Ikääntyneiden määrä palveluiden käyttäjinä vuonna 2013 (mukaillen Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

2.1 Kotihoito ja kodin merkitys ikääntyneelle

Kotihoitoon kuuluu kolme osa-aluetta: toiminnallisuus, sisältö sekä toimijat. Kotihoidon toiminnallisuuden tarkoitus on parantaa asukkaan elämänlaatua sekä antaa tukea kotona asumiseen. Nykyään pyritään siihen, että valtaosa 75 vuotta täyttäneistä asuu kotona, joko itsenäisesti tai palveluiden turvin. Suurin osa ikääntyneistä itsekin haaveilee itsenäisestä arjesta. (Hammar 2008.)

Laki velvoittaa kuntia järjestämään kotihoidon palvelut. Kunta voi ostaa palvelut yksityiseltä palveluntuottajalta tai järjestää avun yhteistyössä muiden kuntien kanssa. (Hammar 2008.) Kotihoidon palvelukokonaisuuteen kuuluvat kotipalvelu, erilaiset tukipalvelut sekä sairaanhoidolliset palvelut (Ikonen 2013, 15, 23). Kotisairaalahoito on lyhytaikaista tehostettua kotisairaanhoitoa. Molemmissa hoitomuodoissa hoito pohjautuu hoito- ja palvelusuunnitelmaan. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 30.12.2010/1326.) Näiden avulla autetaan eri-ikäisiä, pääasiassa ikääntyneitä, selviytymään kotona, kun heidän toimintakykynsä on heikentynyt joko tilapäisesti tai pysyvästi (Ikonen 2013, 15, 23). Sairaanhoito on varhaista reagointia sekä jatkohoitoon ohjaamista (Terveystieteiden tutkimuskeskus 30.12.2010/1326).

Kotihoidon sisältö määrittyy avun ja palveluiden tarpeesta. Palvelut vaihtelevat aina saattohoidosta kuntouttavaan tai ennaltaehkäisevään toimintaan. Näihin palveluihin sisältyy myös kodin muutostöiden järjestäminen sekä apuvälineiden hankinta asiakkaalle. (Hammar 2008.) Toimintakyky määräytyy asiakkaan jokapäiväisistä toimista selviytymisen mukaan siinä ympäristössä, jossa elää omaa arkeaan (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2012, 3–4).

Kotipalvelukäynnit tuovat ikääntyneen arkeen tietynlaista rytmiä. Kotihoidon ollessa kokonaisvaltaista huolehtii moniammatillinen tiimi muun muassa asiakkaan hygieniasta, lääkkeistä, vaatehuollosta, perushoivasta, ravitsemuksesta tai jopa saattohoidosta. (Ikonen 2013, 23.) Jos sairautta ei voida kokonaan parantaa, pyritään ainakin lievittämään kärsimystä (Terveystieteiden tutkimuskeskus 30.12.2010/1326). Henkilökunta toimii kokonaisvaltaisessa hoidossa asiakkaan ”asianajajana” silloin, kun asiakas ei enää itse kykene päättämään asioistaan (Ikonen 2013, 23). Potilasta tulee ohjata omahoidossa, näin tuetaan myös hoitoon sitoutumista.

Hoidon tulee olla asianmukaista sekä yhteistyötä potilaan ja hoitohenkilökunnan välillä. (Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326.) Kotihoidossa työtä tehdään kuntouttavalla työotteella. Tuen ja ohjauksen avulla ylläpidetään asiakkaan omatoimisuutta. Henkilöt, jotka eivät toimintakykynsä vuoksi voi käyttää tavallisia avopalveluita, ovat oikeutettuja saamaan kotihoidon palveluja. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2012, 3–4.)

Kokkolan vanhuspalvelussa ikääntyneiden hoidon suunnittelussa sekä arvioinnissa käytetään RAI-tietojärjestelmää (Kokkolan kaupunki 2014). Se on kansainvälinen mittari, jonka avulla arvioidaan ja seurataan laatua sekä kustannusvaikuttavuutta. Kysymyslomakkeiden avulla arvioidaan ikääntyneiden palvelun tarve. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2014.) Asiakkaalle laaditaan oma hoito- ja palvelusuunnitelma RAI:n pohjalta. Suunnitelman laadintaan osallistuvat hoitaja, asiakas ja omainen. Palvelusuunnitelmaan kirjataan ohjeet hoidon toteutuksesta sekä keinot että tavoitteet hoidon onnistumiseen. Suunnitelma tarkistetaan vähintään puolen vuoden välein. Voinnin muuttuessa oleellisesti suunnitelma päivitetään vastaamaan senhetkistä tilannetta. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2012, 4–5.)

Kodin merkitys ikääntyvälle on tärkeä. Omassa kodissa on muistoja ja tapahtumia, joita on koettu. Koti edustaa jo elettyä elämää, ja kotona saa olla tutussa ympäristössä. Se tuo tunnetta jatkuvuudesta ja pysyvyydestä. Ikääntyvälle koti voi olla tapahtumien keskipiste. Rutiinien kautta arki on helpompaa, ja ne säästävät ikääntyneen energiaa sekä voimavaroja. (Marin & Hakonen, 2003, 39–40.) Ikääntyvä haluaa päättää omista asioistaan ja tehdä asiat omassa tahdissa silloin kun itse haluaa. Tätä kautta ikääntyvä saa tuntea hallitsevansa omaa elämäänsä. Omassa kodissa arjen pyörittäminen on ikääntyvälle eräänlaista kuntoutusta. (Klemola 2006.)

2.2 Ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista on tarkoitettu tukemaan ikääntyneen väestön terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä sekä tukemaan heidän suoriutumistaan arkielämässä

ja osallistumistaan päätöksentekoon heitä koskeissa asioissa (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980).

Ikääntyessä ihmisen elimissä ja toiminnoissa tapahtuu muutoksia. Muutokset alkavat 20–30- vuoden iässä, mutta ne havaitaan vasta myöhemmällä iällä. Ikääntyessä ihmisen kehon koostumus muuttuu. Fysiologisia muutoksina tulevat aistien heikentyminen, ihon elastisuuden vähentyminen ja käden puristusvoiman heikentyminen. Elimissä solut surkastuvat, keho kuivuu ja rasvapitoisuus suurenee aiheuttaen painon nousua. Pituuden vähenemiseen vaikuttaa ryhdin muutos sekä luiden kalkkipitoisuuden pieneneminen. Iän mukana lihas- ja luukudoksen määrä pienentyy. Nivelten liikkumista heikentää ja rajoittaa nivelnesteiden määrän väheneminen. Sydämen toimintakyvyn heikkeneminen heikentää stressinsietokykyä sekä fyysistä suorituskkyä. Keuhkojen tilavuus ja rintakehän elastisuus pienenevät aiheuttaen heikentymistä hengitystoiminnoissa. (Pohjolainen & Salonen 2012.)

Muutokset elimistössä aiheuttavat fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn heikkenemisen. Ikääntyneiden elämässä tärkeintä on hyvä ja turvallinen elämä. Terveysteen ja hyvinvointiin vaikuttaa myönteisesti omasta terveydestä huolehtiminen kokonaisvaltaisesti. Terveysteen ja hyvinvoinnin kannalta positiivinen ajattelu itsestä, sosiaalisten suhteiden ylläpito sekä harrastusten säilyttäminen ovat tärkeitä. (Näslindh-Ylispaangar 2012, 131.)

Ikääntymistä voidaan turvata tukemalla terveyttä ja hyvinvointia. Terveystenhoitolain tarkoituksena on väestön terveyden ylläpito sekä terveyden edistäminen. Lain avulla pyritään vähentämään väestöryhmien välisiä terveyseroja. Terveystenhoillon tulee pohjautua näyttöön perustuvaan hoitotyöhön. (Terveystenhoitolaki 30.12.2010/1326.) Terveysteen ja hyvinvointiin voidaan vaikuttaa terveellisillä elintavoilla, ehkäisemällä sairauksia, ylläpitämällä sosiaalisia suhteita sekä tukemalla itsenäistä selviytymistä (Terveysteen- ja hyvinvoinnin laitos 2014; Sosiaali- ja terveystministeriö 2013). Laki edesauttaa ikääntyneiden mahdollisuutta saada laadukkaita sosiaali- ja terveystpalveluja yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystpalveluista 28.12.2012/980).

2.3 Ennusteet ikääntyvien määrästä

Suomessa väestön ikääntyminen tulee olemaan nopeampaa useimpiin muihin maihin verrattuna. Tilastokeskuksen vuosille 2012–2060 laatiman väestöennusteen mukaan yli 65-vuotiaiden määrä Suomessa tulee vähenemään. Arvion mukaan väestörakenteessa 65 vuotta täyttäneiden osuus kasvaa 2030 vuoteen mennessä 26 prosenttiin ja 2060 vuoteen mennessä 28 prosenttiin nykyisestä 18 prosentista. Vuoteen 2040 mennessä ikääntyneiden määrän on arvioitu olevan puoli miljoonaa enemmän tähän päivään verrattuna. (Tilastokeskus 2012.)

Vuonna 2013 Suomessa oli yli miljoona 63 vuotta ohittanutta (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013). Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Kokkolan seudulla 65–74-vuotiaiden määrä tulee kasvamaan seuraavan kymmenen vuoden aikana, minkä jälkeen kasvu hidastuu (Tilastokeskus 2012). Suhteessa suurin muutos ikäluokkien ikääntymisessä tapahtuu 90-vuotiaiden kohdalla. Heidän määränsä lisääntyy jatkossa reilusti. (Ojala & Pietilä 2013.) Yhteiskunnan ikääntymiseen vaikuttaa koko väestörakenne. Väestössä kuolleisuus on pienentynyt sekä syntyvyys alentunut. Ennusteiden mukaan nämä ovat osasyitä siihen, että ikääntyneiden määrän kasvu on voimakasta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

Tulevaisuudessa miesten elinikä pidentyy, joten sukupuolierot ikääntyneissä pienenevät. Pariskuntien saadessa yhteisiä vuosia enemmän heillä on mahdollisuus pidempään parisuhteeseen. (Ojala & Pietilä 2013.) Väestönkehitys ei ole samanaikaista joka puolella Suomea. Tämä onkin kunnille yksi haaste, jotta osataan ottaa huomioon ikääntyneiden tarpeet muun muassa palveluiden järjestämisessä, asumisessa sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Tulevaisuuden ikääntyneet ovat tottuneet jo hieman väljempiin asuinmuotoihin, joten kulkemisen apuvälineiden kanssa pitäisi olla mahdollistettu esteettömäksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013, Ojala & Pietilä 2013.)

Kokkolassa on tällä hetkellä noin 9200 yli 65-vuotiasta. Yli 75-vuotiaista 91,3 % asuu omassa kodissa. Kokkolassa vanhusten kotihoidon palvelukokonaisuuden muodostaa kotihoito, johon sisältyy myös kotisairaanhoido. Ikääntyneiden kotihoitoa tehdään kuntouttavalla työotteella ja asiakkaan omatoimisuutta tukemalla, ja sen avulla pyritään säilyttämään ikääntyvän toimintakyky. (Sosiaali- ja terveyslautakunta 2012.)

3 KOTIHOIDON HISTORIA

Kotihoito on ollut 1800-luvulla kodinhoitotyötä sekä kotona toteutettavaa sairaanhoitotyötä. Ennen kuin julkinen kotipalvelu alkoi löytää paikkansa, hoidettiin ihmiset omissa elinympäristöissään perheen, suvun tai kylän toimesta. (Ikonen & Julkunen 2007, 32.) Kotipalvelu aloitti 1950-luvulla, jolloin alettiin kouluttaa kodinhoitajia. Tuolloin kotihoitoon oli oikeutettu lähinnä lapsiperheet. 1972 kansanterveyslaki toi mukanaan kotisairaanhoidon. 1970-luvun lopulla kuntia ohjeistettiin antamaan kotihoitoa myös vanhuksille. (Tepponen 2009.)

Kotipalvelut ja kotisairaanhoidon palvelut ovat kehittyneet erillään toisistaan. Ne ovat kuuluneet eri hallintokuntiin 1990-luvun alkuun asti. Kotipalvelu on kuulunut sosiaalitoimeen, kun taas kotisairaanhoido on kuulunut terveystoimeen. Vuoden 2006 tietojen mukaan noin puolet kuntien kotipalveluista ja kotisairaanhoidosta ovat yhdistyneet, ja niistä on tullut kotihoito. (Hammar 2008.) Historiaan perehtymisen kautta huomaa, kuinka kotihoito on muuttunut vuosien saatossa (Ikonen & Julkunen 2007, 32).

Kokkolassa kotihoito on aloittanut toimintansa vuonna 2009 kuntaliitoksen myötä. Tätä ennen kotisairaanhoido ja kotipalvelu olivat erikseen toimivia palveluita. Kokkolan kotihoito jakautuu seitsemään alueeseen. Kuusi aluetta on jaettu eri kaupunginosien mukaan, ja yksi alue koostuu ympärivuorokauden päivystävästä sairaanhoitajatiimistä. Jokaisella tiimillä on oma palveluesimies, jonka alaisuudessa työskentelee eri ammattiryhmiä sosiaali- ja terveysalalta. (Kokkolan kaupunki 2014.)

3.1 Kotihoidon palvelut ikääntyneille

Kunnat ovat velvollisia huolehtimaan ikääntyvien terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toimintakyvyn tukemisesta. Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä tulee käyttää monipuolista gerontologista asiantuntemusta. Ikääntyneiden palveluntarpeet tulee kartoittaa ja kunnan velvollisuus on tarjota palveluja ikäihmisten tarpeiden mukaisesti. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980.)

Kunnan on huolehdittava sekä järjestettävä asukkailleen myös sosiaalipalveluja. Erilaisten sosiaaliapujen anto sekä toimeentulotuki kuuluvat kuntien järjestämään sosiaalihuoltoon. Ikääntyviä tulee ohjata ja neuvoa erilaisista etuuksista, jotka kuuluvat sosiaaliturvaan, sekä heitä tulee opastaa käyttämään niitä. (Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710.) Kunnan tulee edistää ikääntyneiden mahdollisuutta kotona asumiseen. Ikääntyville tarjottavien palvelujen riittävyttä ja laatua tulee arvioida. Kaksikielisen kunnan tulee tarjota palveluja molemmilla kielillä. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista 28.12.2012/980.)

Ikääntyneen toimintakyvyn perusteella hoito- ja palvelusuunnitelmassa tulee määritellä, millaisia palveluja hän tarvitsee hyvän hoidon turvaamiseksi. Palvelujen tulee tukea terveyttä ja toimintakykyä sekä itsenäistä suoriutumista. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista 28.12.2012/980.)

Hoito- ja palvelusuunnitelmaa laatiessa tulee huomioida asiakaslähtöisyys. Asiakaslähtöisyydestä puhutaan potilaan aseman ja oikeuksien kautta. Asiakkaita ajatellen se tarkoittaa, että ratkaisuja ei määritellä ylhäältä käsin, vaan ne etsitään yhteistyössä asiakkaan, omaisten ja hoitajan kanssa. Asiakaslähtöisyydessä huomioidaan asiakkaan kohtaaminen tasavertaisesti ja kunnioittavasti. Jokainen ihminen on yksilö ja tulee kohdata kokonaisena ihmisenä, ei pelkkänä sairautena tai vammaana. (Kiikkala 2000, 113–116; Niemi 2006.)

3.2 Kokkolan kotihoito ikääntyneen arjessa

Hoitosuhteen alkaessa kotihoidon kanssa asiakkaalle laaditaan hoito- ja palvelusuunnitelma. Suunnitelma toteutetaan asiakaslähtöisesti yhteistyössä asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa. Suunnitelman avulla pyritään takaamaan onnistunut yhteistyösuhte. Hoito- ja palvelusuunnitelmaa laadittaessa asiakasta kuullaan ja hänellä on mahdollisuus vaikuttaa omaan hoitoonsa. (Kokkolan kaupunki 2014.)

Kotihoidonpalvelut voivat olla tehostettuja, kun ikääntyvä asiakas tarvitsee apua hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti useita kertoja ympäri vuorokauden. Kotihoidon palveluina asiakas saa tarvitsemaansa apua esimerkiksi peseytymisessä ja pukeutumisessa sekä ruokailussa ja lääkehoidon toteuttamisessa. Heikentynyt terveydentila sallii ikääntyvälle kotihoidon apua tilapäisesti. Kotihoidossa on käytössä omahoitajuus. Omahoitaja huolehtii, että hoito- ja palvelusuunnitelma on laadittuna sekä ajan tasalla. Hoito on tällöin yksilöllistä sekä hoivan tarpeen mukaista. (Kokkolan kaupunki 2014.)

Kotihoidon rinnalla saa tuki- ja palveluohjauskeskuksen kautta kartoitettuja tukipalveluja. Tukipalveluita ovat esimerkiksi ateriat-, turva-, pyykki- ja asiointipalvelut. Tukipalveluiden tarpeen arvio voidaan tehdä samalla, kun arvioidaan asiakkaan kotihoidon palvelujen tarve. Tukipalvelut keskittyvät ikääntyvän sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen. (Saarinen 2014.) Myönteisellä sosiaalisella verkostolla voidaan tukea ikääntyvän voimavaroja. Se voi helpottaa ikääntyvän selviytymistä arjessa. (Tiikkainen 2006.) Tukipalvelut ovat kotihoidon tukena, joten mahdollista laitosasumiseen siirtymistä pyritään näiden avulla pitkittämään (Saarinen 2014).

Ikääntyvä asiakas voi myös ostaa tarvitsemiaan palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta. Asiakkaalla on mahdollisuus saada käyttöön palvelusetelit. Niillä voi maksaa yksityisen palveluntuottajan tarjoamia sosiaali- ja terveysalan palveluita, jotka lain mukaan tulee järjestää kuntalaisille. Palveluita voivat olla esimerkiksi siivouspalvelut tai lyhytaikaiset hoiva- ja omaishoitajan lakisääteisten vapaiden järjestämiseksi lomahoitopalvelut. Palvelujen avulla voidaan edistää ikääntyvän kotona selviytymistä. (Kokkolan kaupunki 2014.)

Kunnan päätettävissä on, millaisiin palveluihin asiakas saa palveluseteleitä. Palvelusetelin saaminen edellyttää sosiaali- ja terveyshuollon edustajan arviota asiakkaan palvelujen tarpeeseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014.) Kokkolassa vanhushuollon palveluseteleitä myöntää kotihoidon palvelupäällikkö tai sijoittajasairaanhoitaja. Sijoittajasairaanhoitaja toimii vanhushuollon alaisuudessa ja vastaa ikääntyvien laitotasumiseen sijoittelusta. Kotihoidon palvelumaksut ovat sidonnaisia asiakkaan tuloihin. Säännöllisen kotihoidon rinnalla kotisairaanhoidon palvelut ovat maksuttomia. (Kokkolan kaupunki 2014.)

Laki velvoittaa, että vuoden 2014 alusta alkaen kunnissa tulee toimia vanhusneuvosto, joka toimii ikääntyneiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Kokkolassa vanhusneuvosto on aloittanut toimintansa vuonna 2000. Vanhusneuvosto kokoontuu joka toinen kuukausi. Tarkoituksena on seurata eri hallinnon aloilla tapahtuvaa toimintaa ikäihmisen näkökulmasta. Kokkolan vanhusneuvoston tavoitteena on yhteistyön edistäminen ikääntyvän, viranhaltijan sekä eri järjestöjen välillä. Neuvosto ei tee itse päätöksiä vaan tekee aloitteita ja esityksiä viranomaisille ja toimii näin neuvoa antavana tahona. (Kokkolan kaupunki 2014.)

4 IKÄÄNTYNEIDEN KOTIHOIDON PALVELUESITTEEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa Kokkolan kaupungin ikääntyneiden kotihoidon palveluesite vastaamaan tämän hetken palveluntarjontaa. Valmiin esitteen tavoitteena oli ikääntyneiden ja heidän omaistensa tiedon lisääminen saatavilla olevista kotihoidon palveluista.

Tavoitteenamme oli saada selkeä esite, josta kokkolalaiset ikääntyneet ja heidän omaisensa löytävät kotihoidon tarjoamia palveluita. Esitteessä on myös ikääntyneille tärkeimmät yhteystiedot, kun he tarvitsevat kotihoidon palveluita. Tavoitteena oli helpottaa ikääntyneiden yhteydenottoa kotihoitoon. Esitteestä löytyy myös tuki- ja palveluohjauskeskuksen yhteystiedot sekä pieni tietopaketti heidän kauttaan saatavista palveluista.

5 KOTIHOIDON PALVELUESITTEEN TOTEUTTAMINEN

Tuotekehittelyprojektissa tulee huomioida asiakkaiden tuomat vaatimukset tuotteelle. Sosiaali- ja terveysalan tuotteen sisällön tulee olla alan tavoitteiden mukainen eli terveyttä ja hyvinvointia edistävä. (Jämsä & Manninen 2000, 14, 105.) Projektityöllä voidaan saavuttaa erilaisia tavoitteita yhteistyössä muiden ihmisten kanssa. Tavoitteet voivat olla toimintaa muuttavia, taloudellisia tai toiminnallisia. Aikaisemmin suunnitellusta aikataulusta pidetään kiinni, jolloin projektin päättymisen tapahtuu myös sovitusti ajallaan. (Kettunen 2003, 15.)

Tuotekehittelyprojektina uudistimme Kokkolan kaupungin ikääntyvien kotihoidon palveluesitteen. Aiemmin laadittu esite sisälsi paljon pientä tekstiä eikä houkuttanut lukemaan. Esitteen uudistamiselle oli tarve, jotta se vastaa tämän päivän palvelujen saatavuutta. Esitteessä tuomme esille Kokkolan kaupungin kotihoidon palveluja ikääntyneille sekä kotihoidon rinnalla saatavia tukipalveluja. Esitteen kohderyhmään kuuluvat ikääntyvät kokkolalaiset sekä heidän omaisensa. Pyrimme tekemään esitteestä selkeän ja helppolukuisen, jolloin ikääntyneiden olisi mahdollisimman helppo löytää esitteestä tarvitsemansa tieto. Jos he tarvitsevat tarkentavia tietoja, voivat he soittaa ja kysyä niitä kaupungin kotihoidon palveluesimiehiltä. Esitteen viimeiselle sivulle laitoimme palveluesimiesten yhteystiedot.

Suunnitellessamme aikataulua tuotekehittelyprojektin etenemiselle tavoitteenamme oli saada esite valmiiksi syksyllä 2014. Sovimme tästä myös työelämäedustajan kanssa. Emme kuitenkaan pysyneet sovitussa aikataulussa, vaan esitteen valmistuminen viivästyi. Tiedotimme asiasta projektin ohjausryhmälle. Elämäntilanteidemme vuoksi siirsimme esitteen valmistumisen keväälle 2015. Keväällä meillä olikin valmis esite annettavaksi Kokkolan kaupungin kotihoidolle.

5.1 Yleistä tuotekehittelyprojektista

Nykypäivänä projektit ovat hyvin yleisiä. Projektiin osallistuu ryhmä, jonka tarkoitus on toteuttaa ennalta sovittu tavoite. Tavoitteiden saavuttamisen takia on järkevää

tehdä jotkut työt projektityönä, koska muutoin ne voisivat jäädä tekemättä. Projekteja käytetään paljon hyvinvointipalveluiden kehittämiseen. Työn pitäisi aina olla asiakaslähtöistä sekä pitäisi miettiä, mitä hyötyä työstä on asiakkaalle. (Paasivaara, Suhonen & Virtanen 2013, 23, 45.) Sosiaali- ja terveysalalla uusimpien tutkimustulosten sekä hoitokäytäntöjen tunteminen tukevat tuotekehittelyprojektissa laadukkaan tuotteen syntymistä (Jämsä & Manninen 2000, 47).

Hyvällä projektisuunnittelulla voidaan ennaltaehkäistä projektin epäonnistuminen. Suunnitteluvaiheessa tulee huomioida, että projektiin osallistujilla on samanlaiset käsitykset projektista ja sen tavoitteista sekä aikataulusta. Epäselvät tavoitteet voivat aiheuttaa ongelmia projektin toteuttamisessa. Suunnitteluvaiheessa tulee huomioida ulkoisten tekijöiden vaikutus projektin toteutumiseen. Huomioimalla mahdolliset riskit voidaan välttää ongelmia ja vaikeuksia. Esimerkiksi esitteen onnistumisen kannalta on tärkeää, että jokainen projektiin osallistuja sitoutuu projektiin asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Säännöllinen viestintä projektin etenemisestä ja tapaamiset projektiin osallistujien kesken edistävät projektin etenemistä. (Kuikka, Utriainen & Virkkunen 2012, 49–51.)

Valitsimme opinnäytetyön aiheen koulun aihepankista. Aiheena oli vanhusten palveluopas. Aiheen valinnan jälkeen olimme yhteydessä työelämäohjaajaan Maaliskuussa 2014. Häneltä saimme tietoa Kokkolan vanhustenpalveluista, erityisesti kotihoidon ja palveluohjauksen toiminnasta. Samalla saimme lähteitä, joita olemme voineet hyödyntää opinnäytetyössä. Kävimme tapaamassa myös kotihoidon palvelupäällikköä. Häneltä saimme tarkempaa tietoa kotihoidon toiminnasta. Tätäkin tietoa olemme voineet hyödyntää esitteen teossa.

Keskustelimme yliopettajan kanssa esitteen kohderyhmästä ja tarkensimme esitteen tarkoitetuksi ikääntyneille. Kohderyhmästä sovimme yhdessä työelämäohjaajan kanssa. Ideoita ja toiveita saimme kaupungin kotihoidon palveluesimieheltä sekä Kokkolan vanhuslautakunnalta. Toiveet olivat jokseenkin ristiriitaisia keskenään, emmekä voineet esitteen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioida kaikkia toiveita. Esite on tarkoitettu ikääntyneille ja heidän omaisilleen, joten pyrimme huomioimaan asioita heidän näkökulmastaan.

5.2 Projektiorganisaatio

Projektiä aloitettaessa tulee sopia jokaisen projektiin osallistuvan henkilön rooli. Vastuuhenkilöt tai -henkilö toimii projektipäällikkönä. Projektin ohjausryhmässä organisaation edustajana toimii johtoryhmän jäsen. Projektin suunnitteluvaiheessa ohjausryhmä voi vaikuttaa tuotekehittelyprojektiin saataviin resursseihin. Resurssit taas vaikuttavat projektin aikatauluun ja tavoitteisiin. Projektissa ohjausryhmän osallisuus vähenee, kun projektin toteutuminen edistyy. Tällöin ohjausryhmä osallistuu tuotteen kehittämiseen hyväksymällä projektisuunnitelmaan tulevat muutokset. (Jämsä & Manninen 2000, 83–92.)

Projektiorganisaatiossa projektipäällikön rooli on tärkeä, kun kyseessä on tuotekehittelyprojekti. Projektipäällikön tulee johtaa projektia koko prosessin ajan. Taloudenhoitoon osallistuu projektipäällikön lisäksi projektin ohjausryhmä. Suuremmissa organisaatioissa projektin taloudellisesta puolesta voi huolehtia organisaation taloushallinnon henkilöstö. (Jämsä & Manninen 2000, 83–92.)

Opinnäytetyönä tehtävässä tuotekehittelyprojektissa toimimme projektipäällikköinä. Projekti toteutettiin yhteistyössä Kokkolan kaupungin kanssa. Työelämäohjaajana Kokkolan kaupungilta toimi senhetkinen tukipalveluiden ja palveluohjauksen palvelupäällikkö ja ohjaavana opettajana oli Centria ammattikorkeakoulun lehtori. Kokkolan kaupungin vanhuslautakunta osallistui tuotekehittelyprojektiimme antamalla meille ideoita ja toiveita esitteeseen sekä arvioimalla valmiin esitteen. Projektin alkuvaiheessa yhteistyö työelämäohjaajan kanssa oli tiiviimpää. Saimme työelämäohjaajalta tietoa Kokkolan kaupungin vanhuspalvelun sisällöstä ja sen pohjalta suunnittelimme ja ideoimme esitettä. Projektin loppuvaiheessa olimme yhteydessä kotihoidon palvelupäällikön kanssa ja häneltä saimme arviota viimeistelyvaiheessa olevaan esitteeseen.

6 TUOTEKEHITTELYPROJEKTIN VAIHEET

Tuotekehittelyprojekti etenee vaiheittain, kun on varmistuttu tuotteen tarpeellisuudesta. Projektissa on viisi eri vaihetta. Ensimmäisenä tulee selvittää ongelma tai kehittämistarve. Sitten on ideointivaihe, tuotteen luonnosteluvaihe ja kehittelyvaihe sekä viimeisenä tuotteen viimeistely. Tuotekehittelyssä voidaan edetä joitakin vaiheita yhtäaikaaisesti. Projektin suunnittelu- ja toteutusvaiheessa laaditaan asiakirjat, joihin liittyvät lupahakemukset ja sopimukset projektista. Sopimuksia ja rahoitusta laadittaessa tulee noudattaa asianmukaisia toimintaohjeita. Tuotekehittelyprojektissa tuotteen valmistuttua voidaan huomata, että tuotetta tulee korjata tai kehittää edelleen. Jo suunnitteluvaiheessa tulee huomioida ja sopia, miten mahdolliset korjaamis- ja kehittämistarpeet toteutetaan tuotteen valmistuttua. (Jämsä & Manninen 2000, 28, 92.)

Tuotekehittelyprojektin aikataulun etenemisestä meillä oli selkeä suunnitelma. Tavoitteena oli saada tutkimuslupa ennen kesälomia. Opinnäytetyösuunnitelman valmistuminen pitkittyi, ja näin tutkimusluvan hakeminen jäi syksylle (LIITE 1). Opinnäytetyösuunnitelma hyväksyttiin syksyllä, minkä jälkeen tutkimusluvan myönsi vanhustenhuollon palvelujohtaja (LIITE 2). Työelämäohjaajan sekä Centria ammattikorkeakoulun lehtorin kanssa teimme opinnäytetyösopimuksen (LIITE 3). Projektin loppuvaiheessa esitteelle ilmeni tulevaisuudessa toteutettavia kehittämistarpeita.

6.1 Ongelmien ja kehittämistarpeiden tunnistaminen

Tuotekehittelyprojektin suunnittelussa aluksi tulee selvittää, millainen tuote on olemassa ja onko sitä tarve kehittää. Tuotetta voidaan alkaa ideoimaan, kun sille on todettu kehittämistarve eikä se enää sisällöltään tai laadultaan täytä tarpeita. Palvelun tarjoajalla ja asiakkailla voi olla erilainen käsitys tuotteen kehittämistarpeista. Sosiaali- ja terveysalalla tutkimusten, teknologian kehittymisen ja uusien toimintatapojen seurauksena voi syntyä prosessi tuotekehittelyprojektista. Myös yhteiskunnalliset päätöksenteot sekä asiakkaiden terveystarpeiden muuttuminen voivat aiheuttaa uuden tuotekehittelyprojektin. (Jämsä & Manninen 2000, 29–33.)

Alkuvaiheessa tulee sopia vastuualueet ja yhteiset tavoitteet sekä aikataulu projektin etenemisestä. Viestintä ja tiedottaminen projektipäälliköiden kesken sekä projektin tilaajan kanssa edistävät tavoitteiden ja tulosten saavuttamista. Projektipäälliköillä on vastuu viestinnästä sekä projektin yhteishengestä. (Kuikka ym. 2012, 24.)

Opinnäytetyön tietoperustan laadimme yhdessä sekä projektin alkuvaiheessa etsimme tarvittavaa lähdemateriaalia. Myöhemmin etsimme myös itsenäisesti lähdemateriaalia. Jaoimme aihealueet keskenämme ja kokosimme ne yhteen sovittuina tapaamiskertoina. Myöhemmin jäsentelimme toistemme kirjoittamaa tekstiä. Näin olemme molemmat perehtyneet teoriaosuuteen kokonaisuudessaan. Esitteen suunnittelimme yhdessä. Projektin edetessä esite alkoi muodostua vihkoseksi. Loppuvaiheessa viimeistelimme esitettä yhdessä ja erikseen silloin, kun tuli ideoita ja oli aikaa viimeistellä sitä. Pidimme yhteyttä viestien välityksellä ja otimme molemmat vastuun työn etenemisestä.

6.2 Ideointi- ja luonnosteluvaihe

Tuotteen ideointi voidaan aloittaa, kun on saatu tieto tuotteen kehittämistarpeesta. Tuotteen ideointivaihe voi olla lyhyt, kun uudistetaan olemassa olevaa tuotetta. Ideavaiheessa voidaan kerätä ideoita ja kehittämistarpeita tuotteelle eri tahoilta. Tuotteen teoreettinen sisältö tulee rajata riittävän hyvin. (Jämsä & Manninen 2000, 35–37.)

Aluksi ideoimme esitettä yhdessä työelämäohjaajan kanssa. Ideoidessamme esitettä päätimme rajata aiheen ikääntyvien kotihoidon palveluihin, koska aihe ikääntyvien palveluesite olisi kokonaisuudessaan kovin laaja. Työelämäohjaajalta sekä kotihoidon palvelupäälliköltä saimme tietoa Kokkolan vanhuspalveluiden ja kotihoidon sisällöstä. Kokkolan kaupungin vanhuslautakunnalta (LIITE 4) ja kotihoidon palvelupäälliköltä saimme ideoita ja toiveita esitteeseen. Myös aiemmin tehdystä kotihoidon esitteestä saimme ideoita. Ideoiden ja toiveiden pohjalta pyrimme mahdollisimman selkeään esitteeseen, josta tarvittava tieto löytyisi.

Luonnostelu tuotteesta voidaan aloittaa, kun on tehty päätös siitä, millainen tuotteesta tehdään. Luonnosteluvaiheessa tulee huomioida, minkälaiset odotukset tuotteen käyttäjillä sekä palveluntuottajalla on tuotteesta. Sosiaali- ja terveydenhoitoalalla tuotteen todellisille asiakkaille hyöty voi tulla omaisten tai hoitohenkilökunnan kautta. Tällöin tuotteen ideoinnissa ja luonnostelussa tulee huomioida kaikkien osallisten näkökohdat ja tarpeet. Myös mahdollinen tarvittava rahoitus tuotteelle tulee huomioida. (Jämsä & Manninen 2000, 43–51.)

Työelämäohjaajan kanssa sovimme, että esite tehdään sähköiseen muotoon ja valmis esite liitetään Kokkolan kaupungin internetsivuille. Sieltä sen voi halutessaan tulostaa. Näin esitteen teosta ei syntynyt kustannuksia. Luonnosteluvaiheessa olimme yhteydessä Kokkolan kaupungin vanhuslautakuntaan ja pyysimme heiltä toiveita ja ideoita ikääntyvien kotihoidon palveluesitteeseen. He käsittelivät aiheen kokouksessaan ja antoivat meille laatimiaan toiveita ja ideoita. Myös työelämäohjaaja sekä kotihoidon palvelupäällikkö toivat omat ideansa ja toiveensa esille.

Esitteen luonnostelussa mietimme, minkälaisia odotuksia työelämäohjaajalla, kaupungin kotihoidon palvelupäälliköllä tai vanhuslautakunnan jäsenistöllä on valmiista esitteestä. Toiveiden ja ideoiden perusteella jokaisen tahon odotukset olivat erilaisia. Aluksi se herätti ristiriitaisia tuntemuksia ja mietimme, minkälaisen esitteen teemme, jotta siitä olisi hyötyä Kokkolan kaupungille sekä kokkolalaisille ikääntyneille. Esitteen tekemisessä päätimme huomioida kohderyhmämme eli ikääntyneet. Halusimme myös mahdollisimman pitkälle huomioida saamamme toiveet ja ideat. Tavoitteenamme oli tehdä hyödyllinen esite ikääntyvien kotihoidon palveluista.

6.3 Tuotteen kehittelyvaihe

Tuote kehitellään ideointi- ja luonnosteluvaiheessa tehtyjen suunnitelmien ja rajausten mukaisesti. Useat tuotteet sosiaali- ja terveysalalla on tarkoitettu tiedon välitykseen henkilökunnalle, yhteistyötahoille tai asiakkaille ja omaisille. Kun laaditaan esite tai materiaalia tiedotusta varten, tarkoitus on huomioida asiakkaiden tiedontarve sekä kertoa tosiasiat ymmärrettävästi ja selkeästi.

Hoitohenkilökunnan ja asiakkaiden tarpeet eivät aina ole samanlaisia, joten on tärkeää osata asettua asiakkaan asemaan laadittaessa tietopohjaista esitettä asiakkaille. Kun esitteen on tarkoitus antaa tietoa asiakkaalle, tekstin tulee olla asiattyliin kirjoitettu. Ydinajatuksen tulee ilmetä tekstistä selkeästi. Sitä voidaan edesauttaa tekstin jäsentelyllä ja selkeällä otsikoinnilla. Esitteen ulkoasussa tulee huomioida organisaation tyyli ja imago. Tällöin esite on helpommin tunnistettavissa tiettyyn organisaatioon. (Jämsä & Manninen 2000, 54–57.)

Esitteen kirjoitusasuksi valitsimme selkeästi luettavan fontin Calibri ja fonttikooksi 16. Valokuvien valinta oli haastavaa. Halusimme esitteeseen positiivisia tunteita ja ajatuksia herättäviä kuvia. Internetistä löysimme miellyttäviä blogikuvia. Tekijänoikeuksia noudattamalla laitoimme bloggarille viestiä, jos olisi ollut mahdollista saada häneltä kuvia käytettäväksi. Emme saaneet lupaa kuvien käyttöön, joten valitsimme esitteen kuvat omista kuva-arkistoistamme. Valokuvissa esiintyviltä henkilöiltä olemme saaneet luvan kuvien käyttämiseen esitteessä. Valokuvien tekijänoikeudet ilmenevät esitteestä.

6.4 Viimeistelyvaihe

Tuotteen kehittämisen jokaisessa vaiheessa tuotetta on hyvä arvioida. Valmisteluvaiheessa tuotteesta saatu arviointi ja palaute helpottavat laadukkaan tuotteen valmistamista. Palautetta voi antaa sekä tuotteen tilaaja että asiakasryhmä. Palaute voi olla antoisampaa hankittaessa palautetta henkilöiltä, jotka eivät ole olleet mukana tuotteen suunnitteluvaiheessa. Tällöin palaute voi olla kriittisempää. Suunnitteluvaiheessa mukana olleilta henkilöiltä saatu palaute voi olla neutraalimpaa ja rohkaisevampaa, koska tuote on heille ennestään tuttu. Palautetta voi olla helpompi antaa, kun tuotteesta on nähtävillä aiemmin toteutettu versio. Viimeistelyvaiheessa tuote päivitetään ja yksityiskohtia tarkennetaan saadun arvion ja palautteen mukaisesti. Sen jälkeen tuote on valmis käyttöön otettavaksi. (Jämsä & Manninen 2000, 80–81.)

Kun esite oli lähes valmis, annoimme sen arvioitavaksi työelämäohjaajalle sekä kotihoidon palvelupäällikölle. Kotihoidon palvelupäällikkö ei ollut projektin alkuvaiheessa tiiviisti mukana projektissa. Loppuvaiheessa hän tarkisti esitteen

tietopohjan vastaamaan ajantasaista tietoa kotihoidon palveluista ja saimme häneltä kotihoidon palveluesimiehien ajantasaiset yhteystiedot. Opettajalta saimme arvokasta palautetta esitteestä. Häneltä saadun palautteen ansiosta osasimme huomioida esitteen vastaamaan suunniteltuja tavoitteita. Viimeistelimme esitteen tekstiosuutta saadun palautteen pohjalta.

Valokuvia valitsimme uudelleen vielä aivan projektin loppuvaiheessa. Valmis esite (LIITE 5) annettiin vanhuslautakunnalle arvioitavaksi. Opinnäytetyön valmistuttua emme ennättäneet saada vanhuslautakunnan arviota esitteestä. Heiltä tulevan arvion voisi huomioida myöhemmässä vaiheessa, kun esitettä uudistetaan ja kehitetään. Myöskään työelämäohjaajan ja kaupungin kotihoidon palvelupäällikön arviota valmiista esitteestä emme ennättäneet saada. Emme osanneet huomioida, että esite olisi pitänyt tehdä aiemmin valmiiksi, jotta olisimme ennättäneet saada palautetta siitä.

7 PROJEKTIN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimuksenteossa eettinen toiminta edellyttää työskentelemään tieteellisten käytäntöjen mukaisesti. Opinnäytetyön edetessä kaikissa vaiheissa tulee olla avoin ja rehellinen. Teoriaosuuteen tulee perehtyä asianmukaisesti. Lähteiden tulee olla mahdollisimman tuoreita. Aiheen valinnassa tulee huomioida sen tarpeellisuus. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 23–27).

Hoitotyössä työtämme ohjaavat lait ja säädökset. Vanhuspalvelulain tarkoituksena on edistää ikääntyneen hyvinvointia ja terveyttä. Sosiaali- ja terveysministeriön laatimien Vanhuspalveluiden laatusuosituksen tavoitteena on turvata ikääntyneille terve ja toimintakykyinen vanhuus sekä parantaa vanhuspalveluita (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013:11.) Terveystoimintalaki edellyttää kuntia järjestämään ikääntyneille terveyttä ja toimintakykyä edistäviä neuvontapalveluja (Terveystoimintalaki 30.12.2010/1326).

Valtakunnallinen terveystoiminnan eettinen neuvottelukunta on laatinut ikääntyneiden hoidon eettiset periaatteet. Hoidon tulee vastata ikääntyneen omia tarpeita ja toiveita. Kotihoidossa tulee kunnioittaa yksityisyyttä ja itsemääräämisoikeutta. Hoidon suunnittelussa tulee huomioida ikääntyneen ihmisen toimintakyky, terveydentila sekä sosiaalinen verkosto. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008.)

Eettisesti on oikein, että ikääntynyt voi vaikuttaa päätöksiin, jotka liittyvät hänen hoitoonsa. Päätöksenteossa tulee huomioida ikääntyneen terveydentila ja kyky tehdä päätöksiä oman edun mukaisesti. Mikäli ikääntyneen puolesta päätökset tekee toinen henkilö, hänen tulee huomioida hoitotahto ja päätökset tulee tehdä ikääntyneen edun mukaisesti. Kotihoidossa henkilökunnan tulee olla koulutettua ja ammattitaitoista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008.)

Opinnäytetyöhön toimme luotettavuutta alkuun laaditulla suunnitelmalla. Esitettä suunnitellessamme huomioimme kohderyhmän, jolle esite on tarkoitettu sekä tavoitteet, joita esitteellä halutaan saavuttaa. Opinnäytetyössä käyttämämme lähteet ovat mahdollisimman uutta saatavilla olevaa tutkimustietoa. Projektin vaiheiden etenemisestä olemme kertoneet avoimesti ja rehellisesti.

8 POHDINTA SEKÄ PROJEKTIN ARVIOINTI

Opinnäytetyön tietoperustassa käsitelimme työme näkökulmasta tärkeimpiä käsitteitä. Valitsemamme käsitteet opinnäytetyöhön kuvastavat tuotekehittelyprojektina toteutettua esitettä. Aiheen rajaaminen ikääntyneiden kotihoitoon selkeytti opinnäytetyön rungon syntymistä. Tämän opinnäytetyön ansiosta saimme perehtyä lähemmin Kokkolan kaupungin kotihoitoon. Mielestämme ikääntyville on hyvin palveluja tarjolla. Haasteena pidämme sitä, kuinka ikääntyneet löytävät nämä palvelut. Opinnäytetyössä olisimme voineet käsitellä ikääntyneiden muistisairauksia ja heidän kotona asumisen tukemista. Sillä tavoin olisimme saaneet syvällisempää ja tuoretta tutkimustietoa muistisairauksista.

Opimme paljon tuotekehittelyprojektin etenemisestä ja sen eri vaiheista. Projektissa meiltä jäi uupumaan arviointi valmiista esitteestä. Keskityimme esitteen ja opinnäytetyön teoriapohjan tekemiseen yhtäaikaaisesti. Jälkeenpäin huomasimme, että esite olisi täytynyt tehdä aikaisemmin valmiiksi. Näin olisimme ennättäneet saada valmiista esitteestä palautetta työelämäohjaajalta, kaupungin kotihoidon palvelupäälliköltä sekä vanhusneuvostolta. Tämä osio olisi ollut tärkeä osa projektia, joten koemme hieman epäonnistuneemme projektissa.

Meille tämä tuotekehittelyprojekti oli opettavainen. Työelämässä osaamme rohkeammin tuoda esille omia ideoita ja luottaa omaan osaamiseemme projektijohtamisessa. Seuraavaa tuotekehittelyprojektia tehdessämme osaamme edetä johdonmukaisemmin ja selkeämmin. Olemme tehneet paljon turhaa työtä teoriapohjan osalta. Olemme saaneet arvokkaita lähteitä jo työn alkuvaiheessa. Niiden hyödyntäminen oli vähällä unohtua. Prosessin loppuvaiheessa moni asia kirkastui ja työskentely oli johdonmukaisempaa.

Huomasimme, että projektityöskentelyssä tehdään paljon yhteistyötä. Se vaatii sitoutumista ja huolellista ajankäytön suunnittelua. Työskentelimme enimmäkseen itsenäisesti ja kokosimme tekemämme aineistot yhteen. Jokaisesta asiasta sovimme yhdessä. Kesän jälkeen projektin eteneminen oli kahden kuukauden ajan lähes pysähdyksissä. Tämä johtui meidän molempien henkilökohtaisesta elämäntilanteesta. Loppupuolella työskentelimme tiiviimmin. Yhteinen

päämäärämme oli saada opinnäytetyö mahdollisimman pian valmiiksi ja esite kaupungille käytettäväksi. Loppuajasta tuntui, että projektityöskentely vei liikaa perheen yhteistä aikaa.

Työelämäohjaajan kanssa yhteistyö oli avointa ja sujuvaa. Häneltä saimme palautetta työskentelystämme tuotekehittelyprojektin aikana. Työelämäohjaaja oli tyytyväinen yhteistyöhömmme ja tapaamisiimme. Hänen mielestään pyysimme palautetta esitteestä, kuten kuuluukin. Palautteen pohjalta esite on tarkentunut projektin edetessä. Pyrimme toteuttamaan niitä toiveita, joita hankkeen aikana on tullut käytännön työelämän taholta. Ohjaavan opettajan kanssa tapasimme prosessin loppupuolella. Hänen kanssaan yhteisen ajan löytäminen oli helppoa. Saimme hyviä kehittämisideoita opinnäytetyön sisältöön sekä esitteeseen liittyen. Häneltä saimme arvokasta palautetta siitä, mitä esitteessä tulisi olla alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti.

Opinnäytetyönä tekemämme esite mahdollistaa tarvittujen kotihoidon palveluiden löytämisen. Uhkana pidämme sitä, että esite ei ole helposti löydettävissä internetistä. Se voi hidastaa ikäihmisiä saamaan tarvitsemiaan kotihoidon palveluita. Mielestämme olisi hyvä, että esitteitä painettaisiin valmiiksi julkisiin tiloihin, esimerkiksi terveyskeskukseen. Sieltä ikääntyvät ja heidän omaisensa voisivat saada esitteen.

Esitteen viimeistelyvaiheessa huomasimme, kuinka haastavaa oli löytää valokuvia. Olisimme voineet edellisenä kesänä ottaa valokuvat itse, hyödyntäen kuvissa Kokkolaa kauneimmillaan. Esitteen ulkoasun saaminen kauniiksi sekä tarpeellisen tiedon tiivistäminen ymmärrettäväksi oli haastavaa. Haastavaa oli myös saada esitteeseen sellaiset asiat, joita mahdolliset asiakkaat ja heidän omaisensa haluavat tietää. Esitteen olisi hyvä olla saatavilla muualtakin kuin Kokkolan kaupungin internetsivuilta. Näin mahdolliset ikääntyvät asiakkaat ja heidän omaisensa löytäisivät helpommin kotihoidon palvelujen piiriin. Esitteessä ei tule ilmi yksityisten palveluntuottajien tarjoamia kotihoidon palveluja ikääntyneille. Myöskään Kokkolan kaupungin internetsivuilta kotihoidon alla niistä ei ole selkeästi tiedotettu. Mielestämme esitteeseen voisi lisätä linkin, jonka alta kyseisiä palveluja löytyisi. Näin ikääntyneet voisivat helposti löytää luotettavia yksityisiä kotihoidon palveluntuottajia.

Lähdemateriaalia kokosimme Centria ammattikorkeakoulun kirjastosta sekä hyödynsimme kaukolainausta. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden julkaisuarkisto Theseuksessa julkaistujen opinnäytetöiden ja pro gradu -tutkielmien lähdeluetteloista saimme ideoita kirjallisuuslähteisiin. Työ pohjautuu suurelta osin lakeihin, ja olemme saaneet perehtyä tässä työssä muutamiin niistä. Alkuun ajattelimme verrata ikääntyneiden määrän nousua valtakunnallisesti. Myös kotihoidon toimintaa ulkomailla olisi voinut peilata suomalaiseen käytäntöön. Nämä kuitenkin unohtuivat työn edetessä.

LÄHTEET

- Hammar, T. 2008. Palvelujen yhteensovittaminen kotihoidossa ja kotiutumisessa – kotihoidon asiakkaiden avun tarve ja palvelujen käyttö sekä PALKO-mallin vaikuttavuus ja kustannus-vaikuttavuus. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66403/978-951-44-7522-1.pdf?sequence=1>. Luettu 25.4.2014
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Håkans, M. 2011. Upplevelsen av ett rehabiliterande förhållningssätt – en förendringsprocess. Examensarbete. Högre Yrkesskolsexamen. Yrkeshögskolan Novia. Saatavissa: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/31035/Hakans_Majvor.pdf?sequence=1. Luettu 21.2.2015.
- Ikonen, E-R. & Julkunen, S. 2007. Kehittyvä kotihoito. Helsinki: Edita Prima.
- Ikonen, E-R. 2013. Kehittyvä kotihoito. 3. painos. Porvoo: Bookwell Oy.
- Jämsä, K. & Manninen, E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Vantaa: Tammi.
- Kettunen, S. 2003. Onnistu projektissa. Juva: Bookwell Oy.
- Kiikkala, I. 2000. Asiakslähtöisyys toiminnan periaatteena sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Tammi.
- Klemola, A. 2006. Omasta kodista hoitokotiin. Etnografia keskipohjalaisten vanhusien siirtymävaiheesta. Väitöskirja. Kuopion yliopisto. Pdf-tiedosto. Saatavissa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_951-27-0508-7/urn_isbn_951-27-0508-7.pdf. Luettu 20.5.2014.
- Kokkolan kaupunki. 2014. Kotiin annettavat tukipalvelut ja palveluohjauskeskus. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.kokkola.fi/palvelut/sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/vanhusten_ palvelut/kotiin_ annettavat_ tukipalvelut/fi_FI/kotiin_ annettavat_ tukipalvelut/. Luettu 26.11.2014.
- Kuikka, A., Utriainen, J. & Virkkunen, A. 2012. Onnistunut projekti. Vanhus- ja lähimmäispalvelun liiton projektikäsikirja Helsinki: Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto.
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. 28.12.2012/980.
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785.
- Marin, M., Hakonen, S. 2003. Seniori- ja vanhustyö arjen kulttuureissa. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Niemi, A. 2006. Asiakslähtöisyys sosiaali- ja terveyspalveluissa. Yksityisen ja julkisen kotihoidon työntekijöiden käsityksiä asiakslähtöisyydestä. Pro gradu tutkielma. Kuopion yliopisto. Pdf-tiedosto. Saatavissa: <https://www.uef.fi/documents/1084483/1438176/graduANiemi.pdf/9fb8c72e-8ac4-4e54-916c-268f38a0111d>. Luettu 16.12.2014.
- Näslindh-Ylispangar, Anita. 2012. Vanhuksen terveyden, hyvinvoinnin ja hyvän elämän edistäminen. Helsinki: Edita Publishing OY.
- Ojala, H. & Pietilä, I. 2013. Kohti ukkoutuvaa yhteiskuntaa. Yhteiskunta- ja

kulttuuritieteiden verkkolehti. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://alusta.uta.fi/artikkelit/2013/10/29/kohti-ukkoutuvaa-yhteiskuntaa.html>. Luettu 14.2.2015.

Paasivaara, L. Suhonen, M. & Virtanen, P. 2013 Projektijohtaminen hyvinvointipalveluissa. Tallinna. Tietosanoma Oy: AS Pakett.

Pohjolainen, P. & Salonen, E. 2012. Toimintakyky vanhuudessa – mitkä tekijät sitä määrittävät? Gerontologian katsaus. Helsinki: Ikäinstituutti. Pdf-tiedosto. Saatavissa: <http://elektra.helsinki.fi/se/g/0784-0039/26/4/toiminta.pdf>. Luettu 1.9.2014.

Saarinen, H. 2014. Kokkolan kaupungin tuki- ja palveluohjauskeskuksen palvelupäällikön henkilökohtainen tiedonanto. 26.6.2014. Kokkolan kaupunki.

Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710.

Sosiaali- ja terveyslautakunta. 2012. Vanhusten kotihoidon ja laitos- ja palveluasumisen kriteerit. Kokkolan kaupunki.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Vanhuus ja hoidon etiikka. Valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan (ETENE) raportti. 2. painos. Kirjapaino Keili Oy. Vantaa. Pdf-tiedosto. Saatavissa: http://www.etene.fi/c/document_library/get_file?folderId=17135&name=DLFE-525.pdf. Luettu 28.3.2014.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2013. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Juvenes Print. Suomen Yliopistopaino Oy. Tampere. Pdf-tiedosto. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=6511564&name=DLFE-26915.pdf. Luettu 4.3.2014.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2014. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/asiakasmaksut/palveluseteli. Luettu 12.2.2015.

Tepponen, M. 2009. Kotihoidon integrointi ja laatu. Väitöskirja. Kuopion yliopisto. Www-dokumentti. Saatavissa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-951-27-1301-1/urn_isbn_978-951-27-1301-1.pdf. Luettu 11.6.2014.

Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2014. Ikääntyminen. Helsinki. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.thl.fi/fi/web/ikaantyminen/palvelujen-ja-hoidon-laatu/raivertailukehittaminen/tietoa-rai-jarjestelmasta/mika-on-rai>. Luettu 11.2.2015.

Tiikkainen, P. 2006. Vanhuusiän yksinäisyys: Seuruututkimus emotionaalista ja sosiaalista yksinäisyyttä määrittävistä tekijöistä. Jyväskylä yliopisto. Väitöskirja.

Tilastokeskus. 2012. Väestöennuste 2012-2060. Helsinki. Pdf-tiedosto. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/vaenn/2012/vaenn_2012_2012-09-28_fi.pdf. Luettu 21.1.2015.

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Kokkolan kaupunki

Vastuhenkilö organisaatiossa Marja Juola

Tutkimusluvun antaja(t) Camilla Salmela
Kaisu Luukkala

Osoite _____

Puhelin 040 50 40 612 / camilla 040 76 74 872 / kaisu

Sähköpostiosoite camilla.salmela@ccu.fi kaisu.luukkala@ccu.fi

Tutkimuksen nimi Ikäihmisten kotihoidon palvelusite

Tutkimuksen tarkoitus Antaa tietoa ikäihmisten kotihoidon palvelusta

Tutkimuksen kohderyhmä ikäihmiset

Aineiston keruun arvioitu ajankohda syksy 2014

Tutkimusmenetelmä projekti

Tutkimussuunnitelma hyväksytty 5 / 9 / 2014

Tutkimuksen ohjaaja Hanna Saarinen

Lupa myönnetään
 palkka Kokkolan aika 1 / 10 / 2014

☒ Anomuksen mukaisesti ☐ muutosehdotuksin ☐ hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus Marja Juola

LIITTEET ☒ Tutkimussuunnitelma
☐ Kysely/haastattelulomake
☐ Muut liitteet, mikä _____

KOKKOLAN KAUPUNKI
 Sosiaali- ja terveystoimi

 Viranhaltija ja virka-asema
 Juola Maija
 Vanhustyön palvelujohtaja

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS
 Tutkimusluvat

 Päivämäärä / pykälä
 1.10.2014 / § 186

1

Asia	Tutkimuslupa-anomus								
Päätös ja sen perustelut	<p>Päätän myöntää Centria-ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelman opiskelijoille Kaisu Luukkala ja Camilla Salmela tutkimusluvan opinnäytetyön tekemistä varten.</p> <p>Opinnäytetyö on projekti, jonka tuotoksena valmistuu ikäihmisten kotihoidon palveluesite. Tavoitteena on, että ikääntyneet ja heidän omaisensa saavat tietoa kotiin järjestettävistä palveluista.</p> <p>Projektin kaikissa vaiheissa tulee noudattaa tietosuojasta ja salassapidosta annettuja ohjeita ja määräyksiä siltä osin kuin niitä liittyy tähän projektiin. Projektin valmistuttua tutkijat luovuttavat yhden kappaleen työstään Kokkolan sosiaali- ja terveystoimen käyttöön.</p>								
Allekirjoitus	 Vanhustyön palvelujohtaja Juola Maija								
Oikaisuvaatitus-oikeus	Päätöksen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohotettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asiamoinen) sekä kunnan jäsen.								
Oikaisuvaatimusviranomainen	Sosiaali- ja terveystoimialue								
Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun syyttökirja on asiantuntijasta saatavana. Asiamoinen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä. Seitsemän päivän kuluessa kirjeen lähittämistä, saatavuustietojen toimittamista aikana tai ensiläisen tiedoksisaantitiedotukseen merkittynä aikana.								
Oikaisuvaatimuksen sisältö ja toimittaminen	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaalitus perusteluineen ja se on tehtävä selkeästi ja yksiselitteisesti. Oikaisuvaatimus on toimittettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusaajan päättymistä.								
Päätöksen nähtäväksi asettaminen	Sosiaali- ja terveystoimi, tiedot _____ / _____ 201____ klo 9:16.								
Tiedoksianto asiamoiselle	<table border="1"> <tr> <td> ☒ Lähetetty tiedoksi kirjeellä Annettu postin käteteltäväksi, ovm / tiedoksiantaja </td><td> Asiamoinen Kaisu Luukkala Kerkkatie 11 67700 KOKKOLA </td></tr> <tr> <td> ☐ Luovutettu asiamoiselle Pakka, ovm </td><td>Asiamoinen</td></tr> <tr> <td> Tiedoksiantajan allekirjoitus ja virka-asema </td><td>Vastaanottajan allekirjoitus</td></tr> <tr> <td> ☐ Muulla tavoin, miten </td><td></td></tr> </table>	☒ Lähetetty tiedoksi kirjeellä Annettu postin käteteltäväksi, ovm / tiedoksiantaja	Asiamoinen Kaisu Luukkala Kerkkatie 11 67700 KOKKOLA	☐ Luovutettu asiamoiselle Pakka, ovm	Asiamoinen	Tiedoksiantajan allekirjoitus ja virka-asema	Vastaanottajan allekirjoitus	☐ Muulla tavoin, miten	
☒ Lähetetty tiedoksi kirjeellä Annettu postin käteteltäväksi, ovm / tiedoksiantaja	Asiamoinen Kaisu Luukkala Kerkkatie 11 67700 KOKKOLA								
☐ Luovutettu asiamoiselle Pakka, ovm	Asiamoinen								
Tiedoksiantajan allekirjoitus ja virka-asema	Vastaanottajan allekirjoitus								
☐ Muulla tavoin, miten									
Lisätietoja									
Liitteet	Tutkimuslupa-anomus, opinnäytetyösuunnitelma, opinnäytetyösopimus								
Sisäinen jakelu	palvelupäällikkö Hanna Saarinen								

 Postiosoite / Postadress:
 PL 43 / PB 43
 67101 KOKKOLA / KARLEBY

 Käyttöosoite / Besöksadress:
 Kaupungintalo / Stads huset
 Kauppatori 5 / Söndorget 5

 Puhelin / Telefon:
 (06) 828 91 11
 Fax: (06) 8239 335

 S-posti / E-post:
 etunimi.sukunimi@kokkola.fi
 toimarni.etunimi@kokkola.fi

 Internet:
 www.kokkola.fi

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Toimeksiantajan yhteystiedot (yritys, yhteys henkilön nimi, osoite, puhelin, sähköposti)

hanna.saarinen@kokkola.fi

Tämä sopimus on laadittu kolmena kappaleena. Sopimuskappaleet toimitetaan opinnäytetyön tekijälle, toimeksiantajalle sekä työn ohjaajalle. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun opiskelija sitoutuu tekemään toimeksiantajan toimeksiannosta edellä mainitusta aiheesta opinnäytetyön _____ mennessä.

Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön työssä tarvittavaa tietoa sekä arvioimaan opinnäytetyön valmistuttua sen hyödynnettävyyttä toiminnassaan. Toimeksiantaja maksaa materiaali-, postitus-, matka- ym. mahdolliset kuut laskun mukaan. Toimeksiantaja voi maksaa opinnäytetyön tekijälle palkan.

Tämän sopimuksen osapuolet ovat velvolliset pitämään salassa kaiken, mitä ne toimeksiannon yhteydessä ovat saaneet tietoonsa asiasta, joita voidaan pitää toisen sopijapuolen liikesalaisuutena. Opinnäytetyö käydään läpi ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaarissa ja se on julkinen asiakirja. Toimeksiantajan tulee erikseen pyytää työn salausta.

Ammattikorkeakoulu ei vastaa opinnäytetyön tekijän mahdollisesti aiheuttamasta haitasta tai vahingosta.

Päiväys *KLA 30.9.2011*

Työelämäohjaajan allekirjoitus *[Signature]*

Opiskelijan allekirjoitus *Kaari Luoma* *[Signature]*

Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus *T. Huuhtanen*

KOKKOLAN KAUPUNKI
KARLEBY STAD

VANHUSNEUVOSTO

TOIMITUSKIRJA

§ 71 Kokouksesta 26.11.2014

- ( ) lausunnon antamista varten
( ) tiedoksi
(x) toimenpiteitä varten

KOKKOLAN KAUPUNKI
Vanhusneuvosto

Toimituskirjan oikeaksi todistaa, sosiaali- ja terveystoimi
Kokkolassa 27.11.2014

Kaj Westmark
Kaj Westmark
Vanhusneuvoston sihteeri

JAKELU

Camilla Salmela
Kaisu Luukkala

§ 71 Opinnäytetyö kotihoidon palveluesite iäkkäille

- Ehdotus** AMK:n sairaanhoitajaopiskelijat tekevät kotihoidon palveluesitteen iäkkäille. Opiskelijat haluavat saada vanhusneuvostolta asiantuntevia kommentteja ja ideoita esitteen tekemiseen. Mitä asioita esitteessä tulisi olla, kuinka esitettä tulisi uudistaa. Opinnäytetyö tulisi olla valmis helmikuussa 2015, jolloin opiskelijat haluaisivat esitellä neuvostolle opinnäytetyönsä.
- Vanhusneuvoston mielestä esitteestä tulee ilmetä seuraavia asioita:
- ketkä ovat oikeutettuja kotihoitoon – myös muistisairaat huomioitava
  - miten hoitosuhdetta voi hakea
  - mitkä ovat kustannukset
  - ketkä voivat kotohoitoa antaa
  - näppärät otsikot – kiinnittää nopeasti iäkkään huomion
  - kuvia ja ihmisiä – elävöittää ja tuo toimintaa esitteelle eli se on miellyttävä katsoa
  - ei pitkiä lauseita – iäkkäiden pitää nopeasti ymmärtää mistä esitteessä on kyse – esite pitää olla selkeä
  - miten valmiit esitteet jaetaan iäkkäille – kotiin, netin kautta yms.
  - palveluesite on painettava sekä suomen että ruotsinkielellä

Neuvoston jäsenet miettivät lisää asioita mitä esitteestä pitää ilmetä.

- Päätös** Vanhusneuvosto päätti lähettää yllä olevan listan asioista, joita pitää ottaa huomioon kotihoidon palveluesitteessä. Sihteeri toimittaa listan opiskelijoille, jotka tekevät palveluoppaan kotihoidosta.

Autiasole / Postadress:
PL 43 / PB 43
67101 KOKKOLA / KARLEBY

Käyntiosoite / Correspondence:
Kaupungintalo / Stadshuset
Kaupungintalon / Stadsbyggnadens

Puhelin / Telefon:
(06) 828 9111

S-posti / E-post:
caunmusulunnmi@kokkola.fi
for-hamn-efterharnn@kokkola.fi

Internet:
www.kokkola.fi

**KOKKOLAN VANHUSPALVELUT
KARLEBY ÄLDREOMSORG**

**KOTIHOIDON PALVELUT
IKÄÄNTYNEILLE**

KOTIHOITO

Kotihoito on ikääntyneiden ensisijainen hoitomuoto tukipalveluiden turvin. Palvelut järjestetään yksilöllisesti, kuntoutumista edistävästi tukemaan ikääntyvän kotona selviytymistä. Toimintaperiaatteena on antaa laadukasta, asiakaslähtöistä ja turvallista hoitoa ja hoivaa. Kotihoidossa toteutetaan moniammatillista tiimityötä.

Kotihoidon palvelut sisältävät henkilökohtaisen hygienian ylläpitämisen, pyykinhuollon, ravitsemuksesta huolehtimisen sekä kodin siistimistä ja lääkehoidon toteuttamista. Tukipalveluiden avulla täydennetään ikääntyvän palvelujen tarvetta

TUKIPALVELUT

Kotihoidon rinnalle järjestetään tukipalveluita yksilöllisesti asiakkaan tarpeiden mukaisesti. Kotihoitoa täydentäviä tukipalveluja on monia tässä esitteessä vain osa mainittuna: ateriapalvelu, kuljetuspalvelu, lieden turvakytkin, lumiseteli, aputyömiestoimina, asunnonmuutostyöt, omaishoidontuki, kauppakassi, päivätoiminta, turvapuhelin, muistitiimi sekä veteraanipalvelut.

Lisää tietoa tukipalveluista löytyy osoitteesta:

http://www.kokkola.fi/palvelut/sosiaali_ ja _terveyspalvelut/vanhusten_palvelut/kotiin_ annettavat_tukipalvelut/fi_FI/kotiin_ annettavat_tukipalvelut/

KUKA ON OIKEUTETTU KOTIHOITOON?

Kotihoitoa saa asiakas, joka ei selviydy itsenäisesti päivittäisistä toiminnoista ja jonka toimintakyky on selkeästi alentunut. Kriteerien ja hoidontarpeen täytyessä, asiakkaalle laaditaan henkilökohtainen hoito- ja palvelusuunnitelma. Yhteydenoton perusteella tehdään kotikäynti asiakkaan luokse, jolloin kartoitetaan palvelujen tarve. Kotihoidon asiakkuuden edellytyksenä on lääkärin lähete.

Kun tarvitset palveluja, ota yhteyttä alueesi palveluesimieheen. Yhteystiedot löytyvät esitteen lopusta.

MITÄ KOTIHOIDON PALVELUT MAKSAVAT?

Kotihoidon palveluiden maksu määräytyy tulojen ja yksilöllisesti laaditun hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti.

YHTEYSTIEDOT

Kotihoidon palvelupäällikkö

Paananen Vuokko
P. 040 4892 143
vuokko.paananen@kokkola.fi

Palvelupäällikkö/ tukipalvelut ja palveluohjaus

Saarinen Hanna
P. 040 8065 457
hanna.saarinen@kokkola.fi

Alue 1 Keskustan kotihoito

Palveluesimies Akolahti Päivi
044 7809470
paivi.akolahti@kokkola.fi

Alue 2 Läntinen kotihoito

Palveluesimies Hakala Tapio
044 7809662
tapio.hakala@kokkola.fi

Alue 3 Itäinen kotihoito

Palveluesimies Tunkkari Anne
044 7809274
anne.tunkkari@kokkola.fi

Alue 4 Eteläinen kotihoito

Palveluesimies Kero-Järvilä
Marjo 044 7307616
marjo.kero-jarvila@kokkola.fi

Alue 5 Pohjoinen kotihoito

Palveluesimies Niemi Sirkka-Liisa
050 3549769
sirkka-liisa.niemi@kokkola.fi

Alue 6 Kruunupyyn kotihoito

Palveluesimies Rönqvist Åsa
050 3105035
asa.ronnqvist@kokkola.fi

Alue 7 24/7 kotihoito

Palveluesimies Hakala Marita
044 7308216
marita.hakala@kokkola.fi

Tekijät: Camilla Salmela ja Kaisu Luukkala
Valokuvien tekijänoikeudet: Kaisu ja Janne Luukkala